

Virkninger, farlighet og utbredelse

Amfetamin-lignende stoffer

Syntetiske cannabinoider

Merete Vevelstad

Overlege

Divisjon for rettsmedisinske fag

meve@fhi.no

Normal hjernefunksjon forutsetter fungerende

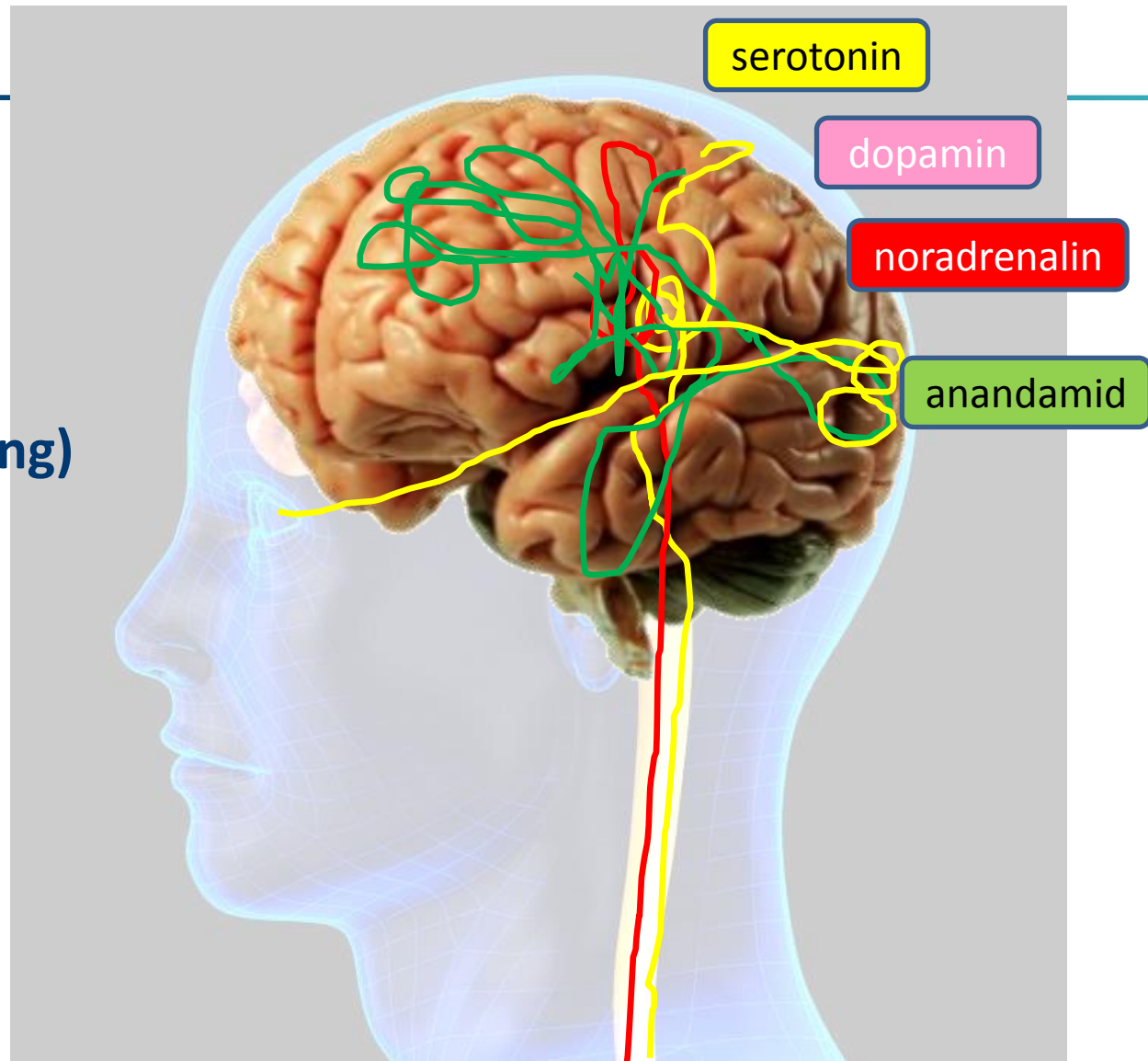
1. Oppfatning (input)

2. Tenkning (prosessering)

(hukommelse, feilkontroll)

3. Handling (output)

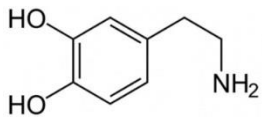
(bevegelse, impuls kontroll)

Naturlig mengde signalstoff

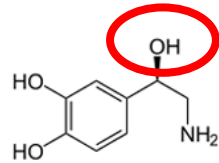
MOTIVASJON...

Dopamin

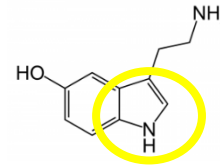
ENERGI...

Noradrenalin

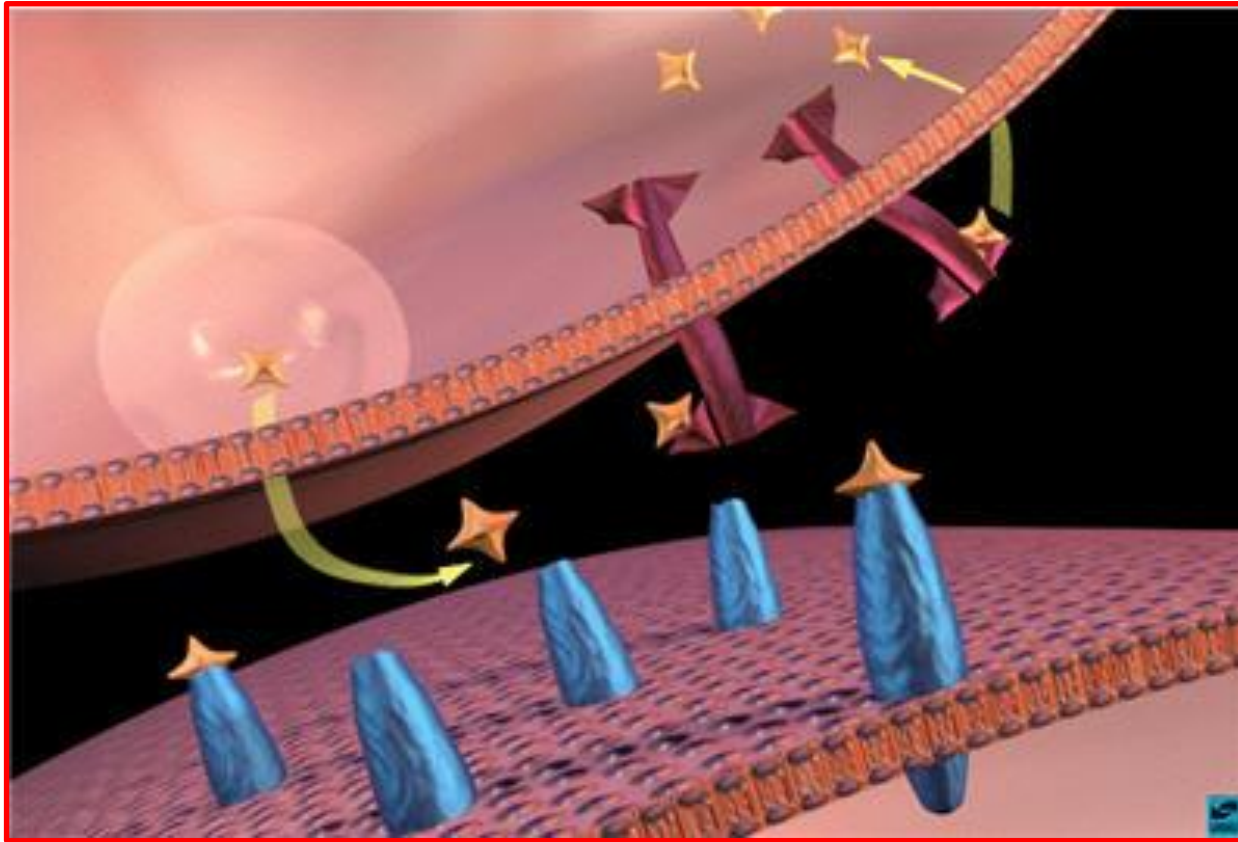
HUMØR, SØVN...

Serotonin

GLEDE, TIDSOPPFATN

Anandamid

NIDA

Unaturlig mye signalstoff →

RUS!!

Dopamin

BLØDNINGER
HJERTESTANS
STORE PUPILLER

Noradrenalin

Amfetamin-lignende stoffer

HALLUSINASJONER
PSYKOSE
FEBER

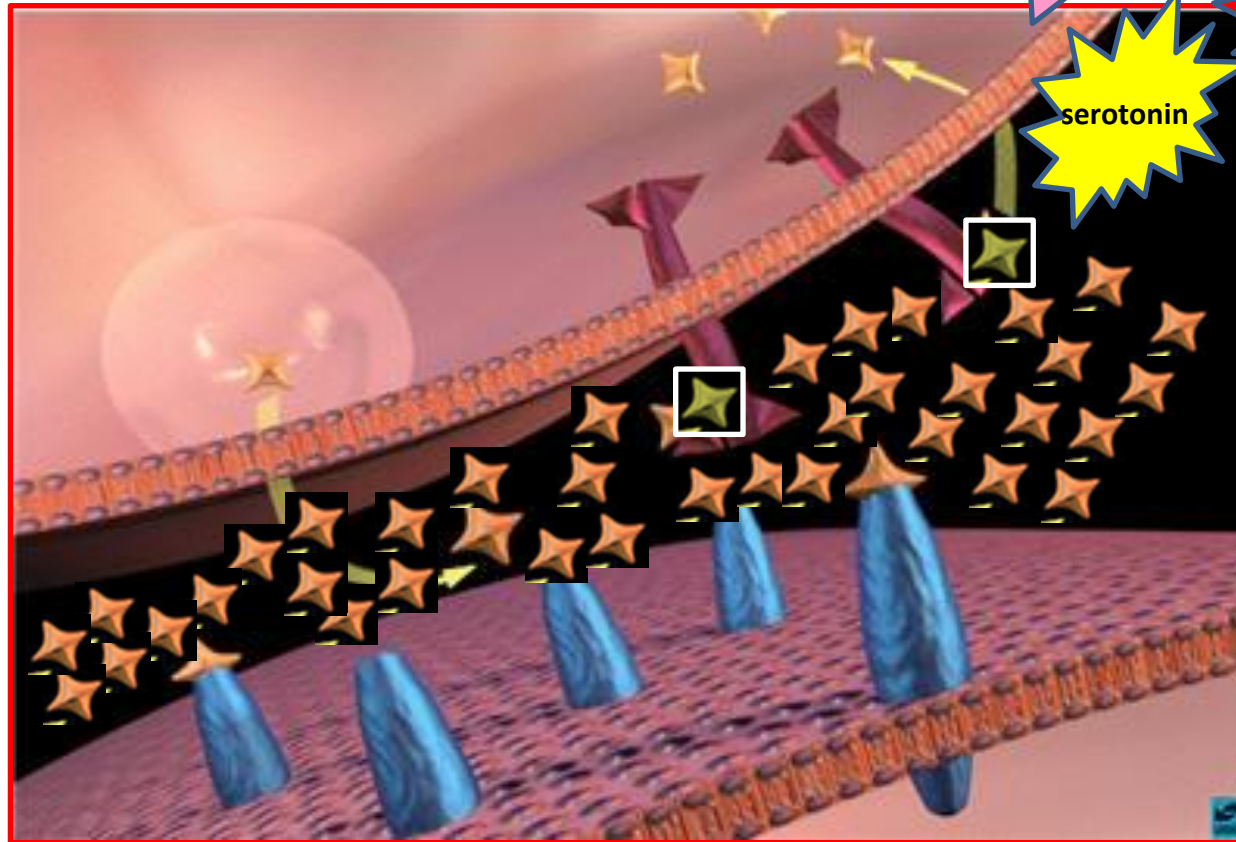
Serotonin

PSYKOSE
INFARKT

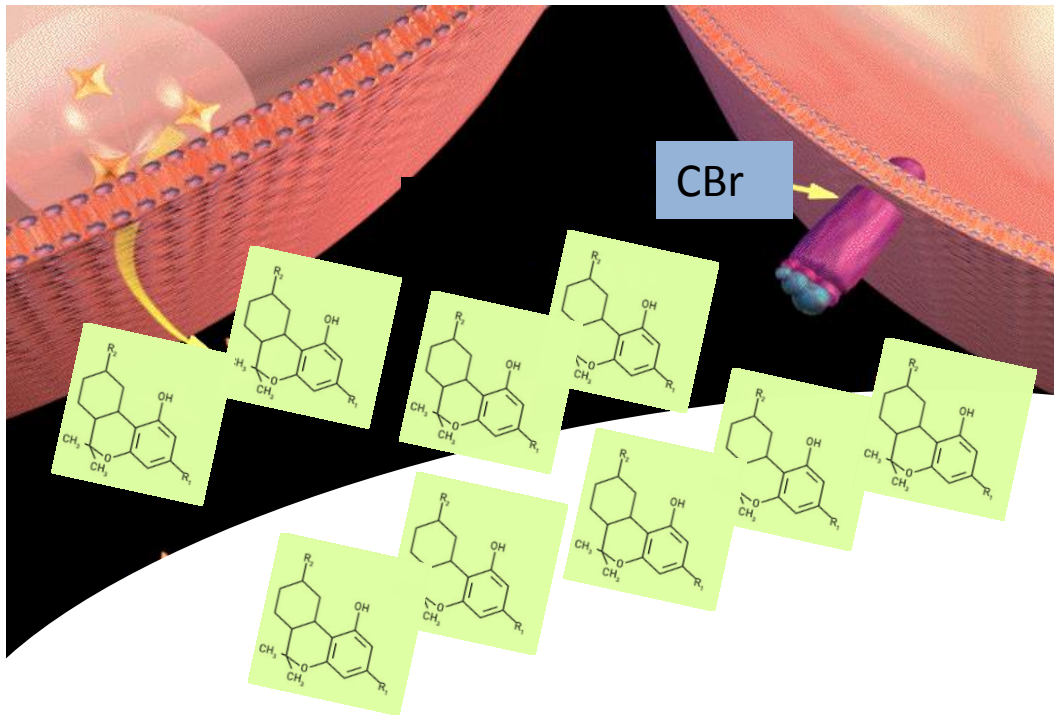
Syntetiske
cannabinoider

Badesalt, katinoner, amfetamin

Syntetiske cannabinoider

Virkninger og farlighet NPS

- Svært mangelfull dokumentasjon!
  - Kasuistikker, dyrestudier, cellestudier, bruker-erfaringer
- Mer potente enn original-stoffene
  - Kraftigere rus, bivirkninger og giftighet
  - Svært vanskelig å dosere
- Aktive metabolitter (mer langvarig virkning)
- Uforutsigbare virkninger
  - Illegalt fremstilt, variabelt innhold, tilsetningsstoffer hyppig
- «Urteblandinger» gjerne sprayet med potente rusmidler
- Billige, tilgjengelige
- Kan spises, sniffes, inhaleres, røkes....

LAVE DOSER

Amfetamin-lignende

- Sentralstimulerende
  - khat → MDMA/kokain/amfet
- Noen hallusinogene

Syntetiske cannabinoider

- (lav dose lite aktuelt..., men ligner cannabisvirkninger)

Tuv S, Tidsskr Dnlf 2012
Syntetiske cannabinoider – effekt og forekomst

- Oppstemt, økt energi, selvtillit
- Forsterkede sanseinntrykk

Syntetiske cannabinoider vs cannabis

- Større overdosefare
  - Mer potent (x90!), sterkere binding og effekt (fullagonist) på cannabinoid-reseptorer (CB1)
  - Dosering vanskelig
  - Aktive metabolitter
  - Noen svært lang virketid
- Økt psykoserisiko
  - Inneholder ikke cannabidiol (naturlig) som synes å beskytte mot psykose
- «Nye» symptomer
  - agitasjon, kramper, koma, hjerteinfarkt, oppkast, lavt kalium

HØYE/REPETERTE DOSER (eller 1 rusdose...)

Felles

Ekstrem stressreaksjon +/- serotonergt syndrom

Ekstrem uro, psykose, underlig oppførsel

Kramper, hjerneblødning, organsvikt (hjertestans, hjerneødem, koma)

Selvmord, ulykker

Motedop - typer helserisiko

- Akutt psykiatri
  - angst, aggresjon, bisarr oppførsel
  - Psykose (vanligvis kortvarig, men opptil 5 mnd!) Hurst D, Am J Psychiatry 2011
- Akuttmedisinsk
  - Bevisstløshet, kramper, hjerteproblemer, ekstrem feber, serotonergt syndrom
  - aggressive pasienter
- Økt sårbarhet for psykose og død - hvem?
- Langtidsvirkninger ? Avhengighet?
  - hukommelse, konsentrasjonsevne, læring, søvn, humørsvingninger, angst, aggresjonskontroll??

- Akutt død
  - Forgiftning (mefedron, PMMA, 5-IT, MDPV, AMT, fluoramfetaminer, AM-2201, MAM-2201 ++)
    - Økt risiko: flere rusmidler, sterk fysisk aktivitet, lavt blodsukker, lavt kalium
  - Ingen motgift
  - Krever rask sykehusbehandling

  - **ULYKKER**
    - Ukritisk, svekket hukommelse, hallusinert
  - Drap, selvmord

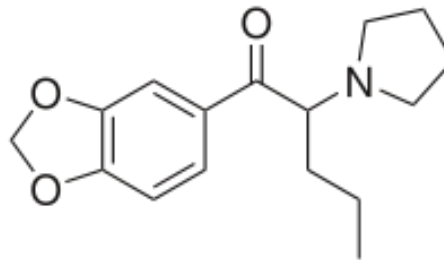
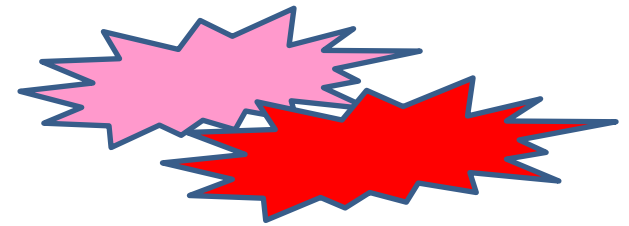
EKS 1 Akutt paranoia

- Mann 19 år til akuttmottak
- Paranoia, hørsels- og synshallusinasjoner
  - Stemmer ber ham drepe
- Engstelig, anfall med upassende latter
- Standard analyse urin: Intet!
- Spesialanalyse
  - **MDPV** (metylen-dioksi-pyrovaleron)

KATINON
(«badesalt»)

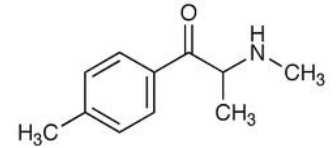
MDPV (3,4-methylenedioxypropylvalerone)

- Lave doser: mildt stimulerende (som Ritalin)
- Høyere doser: kokainlignende
- Mange dødsfall (blandingsforgiftninger)

hdap.org

Vanligste kation: mefedron (metyl-met-kation)

- Ligner MDMA, kortere virketid (gjentar doseringen)
- **Uro, raseri!**
- kvalme/oppkast, angst
- Mange innleggelser og dødsfall
- (ikke feber...)

Wood et al, Clin Tox 2010

EKS Uventet død

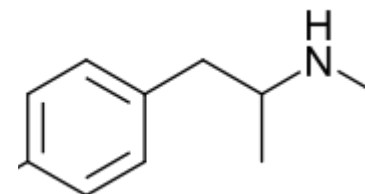
- Mann 35 år funnet død lunsjtid, høy feber og dødsstivhet
- Analysefunn blod: vanlig ruskonsentrasjon amfetamin !

Dødsårsak ??

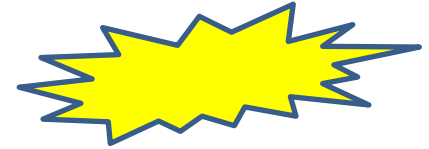
- PMMA-forgiftning (4-Metoksy-MetAmfetamin, «Death»)
  - Høy PMMA-konsentrasjon 18 μ M

Fenetylamin

Metamf

29 PMMA-dødsfall i Norge 2010-12

- Selges som amfetamin, lite attraktivt
  - Treg dårlig rus, mye ubehag (uro, muskelrykninger, forvirring)
- Giftig, særlig ved gjentatte inntak, men også ved enkeltdoser!
- Feber, organsvikt, koma

- Vevelstad et al, The PMMA epidemic in Norway: comparison of fatal and non-fatal intoxications. For Science Int 2012
- Al-Samarraie, et al, Forgiftingning med PMMA. Tidsskrift Dnlf 2013

Trafikk

- Mann 46 år mistenkt for påvirket bilkjøring pga påfallende kjøreadferd
- Påvist i blod APINACA, 5F-APINACA samt beroligende midler
  - Syntetiske cannabinoider
  - Virkninger ukjent
- Røkt syntetisk cannabis kvelden før

Bisarre ulykker og suicid

- 31 åring spiste marihuana-kake fra fryser
- 45 min senere uttalt sløvhet, desorientert, **vil hoppe fra balkongen 3.etg**
- Tross 3t gjentatt forhindring hoppet/falt fra balkongen - død
- Kake-leverandøren hadde tilsatt “Spice” kjøpt via Internett

Påvist **JWH-175** i blodprøve tatt på sykehus, samt rusnivå av vanlig “ecstasy” (MDEA og MDA)

Synthetic Cannabinoid JWH-175, MDEA and MDA Involved Death in San Francisco (Gordon, TIAFT 2011)

Prevalens motedop

- Siste 5 år kraftig økning i Norge, Europa, USA, Asia
- Generell befolkning:
  - katinoner 4%
  - synt cannabinoider 1%
- Ungdom/studenter: 1-20%

* Bretteville-Jensen et al, Synthetic cananbinoids and cathinones. Prevalence and markets. For Sc Rev 2013

– Beslag toll og Kripos

»Den illegale importen av de syntetiske stoffene er den største trusselen vi står ovenfor i dag» (Tolldirektør Røse jan-14)

– Norske pågrepne bilførere : minst 2% påvist SC blod

Tuv et al, Prevalence of SC, Acc Anal and Prevention 2013

– Ukentlig innleggelser OUS/Legevakt

– Mange er i 20-årene, har et vanlig liv og lite erfaring med stoff tidligere, sier Heyerdahl.

Ovl Hovda og Heyerdahl OUS, lege Vallersnes, OKL)

– Mangedobling Giftinfo-henvendelser

– Kloakk

- JWH-018 Hamar > Oslo og Bergen!

Reid M. et al 2011: Alcohol Clin Experiment Res

– Internasjonale varslingsorganer (EMCDDA, Early warning system, NADIS, Europol)

Mefedron,
PMMA,
JWH-018, AM-
2201
5-IT, AH-79-21

Vanligst i Norge

- AM-2201,
- AM-694,
- CP 47.497,
- HU-210,
- JWH-015,
- JWH-018,
- JWH-019,
- JWH-020,
- JWH-073,
- JWH-081,
- JWH-122,
- JWH-200,
- JWH-210,
- JWH-250,
- JWH-251,
- RCS-4,
- RCS-4-C4,
- RCS-8
- WIN 55.212-2

Analyse

- NPS påvises ikke ved hurtigtester!
- Divisjon for rettsmedisinske fag analyserer de hyppigst forekommende NPS (moderstoffer) i blod og spytt. Snart også urin.
  - rettstoks@fhi.no
  - Tlf vakthavende lege

Utfordring

- Ekstremt lave konsentrasjoner, ustabile stoffer
- Hovedsakelig metabolitter (som er ukjente)
  - Felles metabolitter!
- Raskt skiftende rusmiddel-bilde
- Ressurskrevende å utvikle analysemetoder

Dagens rusmiddelsituasjon

**Et stort ukontrollert eksperiment
med friske frivillige forsøkspersoner
med ukjente sårbarhetsfaktorer
som inntar lett tilgjengelige billige *potente* og til dels
toksiske rusmiddelblandinger
med ukjent innhold og dosering
med ukjente virkninger og giftighet**

- Kortfilm FHI: Rusmidler – hva gjør de med hjernen
<https://vimeo.com/87462729>
- Faktaark om rusmidler på Folkehelseinstituttets hjemmeside
eller <http://www.fhi.no/om-fhi/a-aa-finn-frem/faktaark>

Spørsmål?